

5.2.0.1.	8	61
Deurne 1		

vereniging zonder winstoogmerk
informatieblad
5de jaargang nr. 4

verschijnt driemaandelijks
mei 1977

kreatie van

EENENTWINTIGEN

door Rudy Geldhof

Ergens in Oost-Vlaanderen : een afgelegen, vervallen fabrieksgebouw. De gezusters Anna en Jeanne Spanoghe werken er, samen met hun ouwe oom Cyriel, in het geërfd familiebedrijfje, een manufactuur van winterhandschoenen. Toen de ouders nog leefden was dit een bloeiende leerlooierij, nu worden er enkel nog wat handschoenen "gesneden". Het zaakje wordt geleid door Anna, zij is rond de vijftig. Sedert ze als jong meisje een natuurlijk kind gelapt werd, heeft ze bijna geen stap meer buiten het fabriekje gezet. Cyriel, de oom, verdeelt zijn tijd tussen het snijden van handschoenen en het drinken van

RIK Bravenboer en Yollie Verbeeck

goedkope jenever. Verder is er de dochter van Anna, Griet, die stom is en ietwat "achterlijk", en Jan, het jonge hulpje uit het dorp. En er is Jeanne. Zij is iets jonger dan haar zuster Anna.

Ze is een tijdlang getrouwd geweest, maar de dag dat ze weduwe werd nam ze opnieuw haar intrek in het ouderlijk huis, met een ferm pak centen onder de arm, waarmee ze het sukkelend bedrijfje geregeld uit de financiële moeilijkheden moet helpen.

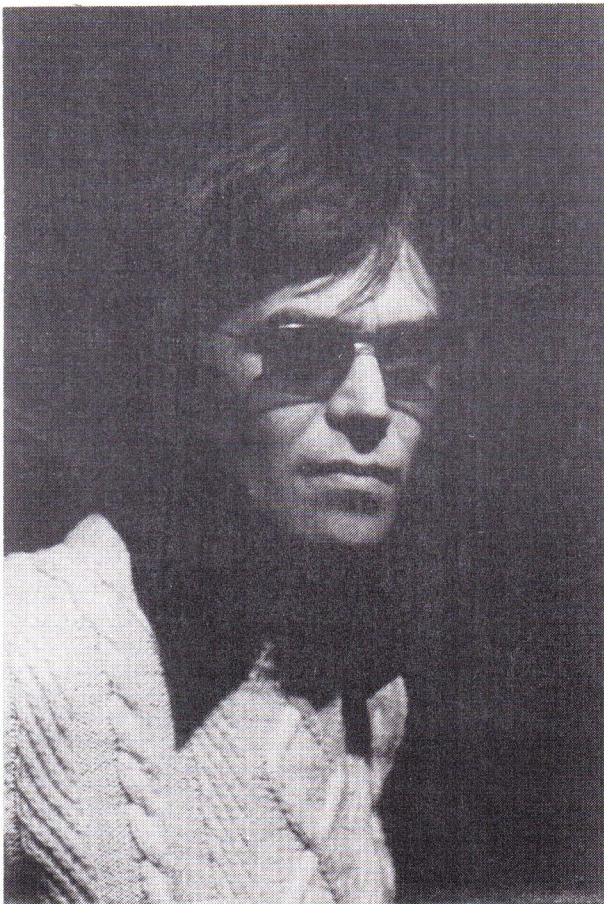
Het leven van deze mensen bestaat uit

hard werken overdag en kaarten 's avonds : éérentwintigen. Op een bijna liefdeloze manier slagen ze er toch in, dicht opeen levend, overeen te komen. Ze sluiten goed aaneen. Ze zijn wel verplicht : om niet in één of ander gesticht of bejaardentehuis terecht te komen, moeten ze kost wat kost zien samen te werken in hun bedrijfje : als dit kan in stand gehouden worden, behouden ze een zekere zelfstandigheid. Maar, vlot verloopt dit niet, de verkoop van hun handschoenen blijft maar afnemen, men is verplicht een reiziger in dienst te nemen. Een zekere Lucien Verriest meldt zich aan en wordt aanvaard. Er is weer een man in huis nu. In tegenstelling tot de harde Anna, die emotioneel helemaal toegroeid is, toont Jeanne al rap interesse voor deze man. Het bijna vergeten verlan-

gen naar een man komt weer opduiken. Ze zal trachten Lucien in te palmen en Anna gaat deze "vreemde" al rap zien als een indringer...

De bedoelingen achter 'Eérentwintigen' reiken duidelijk verder dan het afleveren van een hyperrealistische tekening van Vlaamse miserie-mensjes. Wat belangrijker is, is de analyse van groepsgedragingen die eraan ten grondslag ligt: hoe bijvoorbeeld wordt in een kleine hardwerkende gemeenschap als dit familiebedrijfje een onproductief element als de simpele Griet behandeld? Hoe vergaat het een figuur als Lucien, de indringer? Wat is de prijs die betaald wordt voor het in stand houden van de groep?

auteur : Rudy Geldhof

De auteur, Rudy Geldhof

Geboren te Brugge op 13 oktober 1942. Zijn kinderjaren bracht hij door in verschillende Oost-Vlaamse dorpen. Na de middelbare school oefent hij allerlei seizoenwerkjes uit op pakketboten, in souvenirwinkels, hij werkt in het buitenland en is een tijdlang lederbewerker... Dit alles zal later een niet onbelangrijke rol spelen in zijn toneelwerken.

In 1974 wordt hij uitbater van een café-balzaal te Brugge. Sinds januari '77 is hij directeur van het nieuwe "Teater De Kelk" te Brugge, dat hij opgericht heeft met de medewerking van regisseur Jacky Tummers en beeldend kunstenaar Leo Hubrecht.

Toneelwerken :

"Mijn vakantie met Blomme"

"Buurt" en "De Geit" (NVT De Waag '75)

"Carmen, de vamp van Sevilla", in samenwerking met Jacky Tummers (NVT De Waag '76)

"Het Souper" (Kelderteater Malpertuis Tielt '76 en Arca-N.E.T. '77)

"Eérentwintigen" (NVT De Waag '77)

regie: Jacky Tummers

met:

Claudia Calberson (Anna), Liliane Raeymaekers (Jeanne), Yollie Verbeeck (Griet), Wil Beckers (Lucien), Rik Bravenboer (Cyriel), Warre Borgmans (Jan).

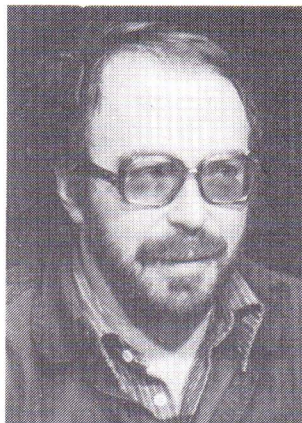
verdere medewerkers:

Frank Daniëls (dekoruitvoering en scèneleiding), Marc Maerschmalck (belichting en klankmontage), Marc Wouters (foto's).

Speelruimte:
teater-kafé "t Natiepeerd"
Lange Noordstraat 33
Antwerpen

Reservatie:

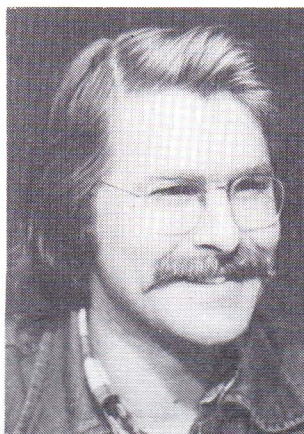
tel. 031/25.11.99 tussen 11 en 14 uur
en één uur voor de voorstelling op:
031/31.85.52.

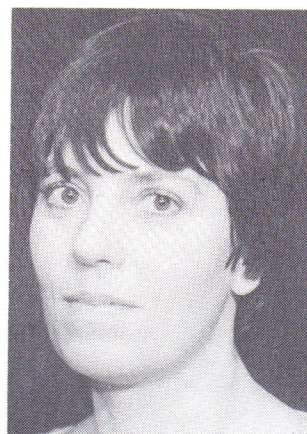
regisseur: Jacky Tummers

Prijzen: 125 fr.

(studenten, C.J.P.,
V.T.B., miliciens &
groepen genieten
vermindering).

Wil Beckers

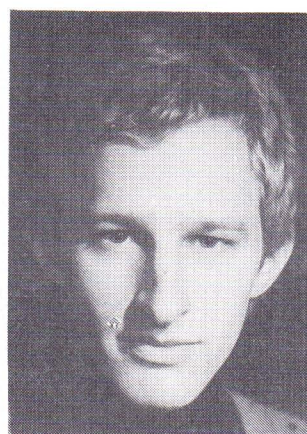
Liliane Raeymaekers

SPEELDATA:

woensdag 25 mei première
vrijdag 27 mei
zaterdag 28 mei
woensdag 1 juni
donderdag 2 juni
vrijdag 3 juni
zaterdag 4 juni
zondag 5 juni
dinsdag 7 juni
donderdag 9 juni
zaterdag 11 juni
zondag 12 juni
vrijdag 17 juni
zaterdag 18 juni
zondag 19 juni
donderdag 23 juni
vrijdag 24 juni
zaterdag 25 juni
telkens om 21 uur

Yollie Verbeeck

Warre Borgmans

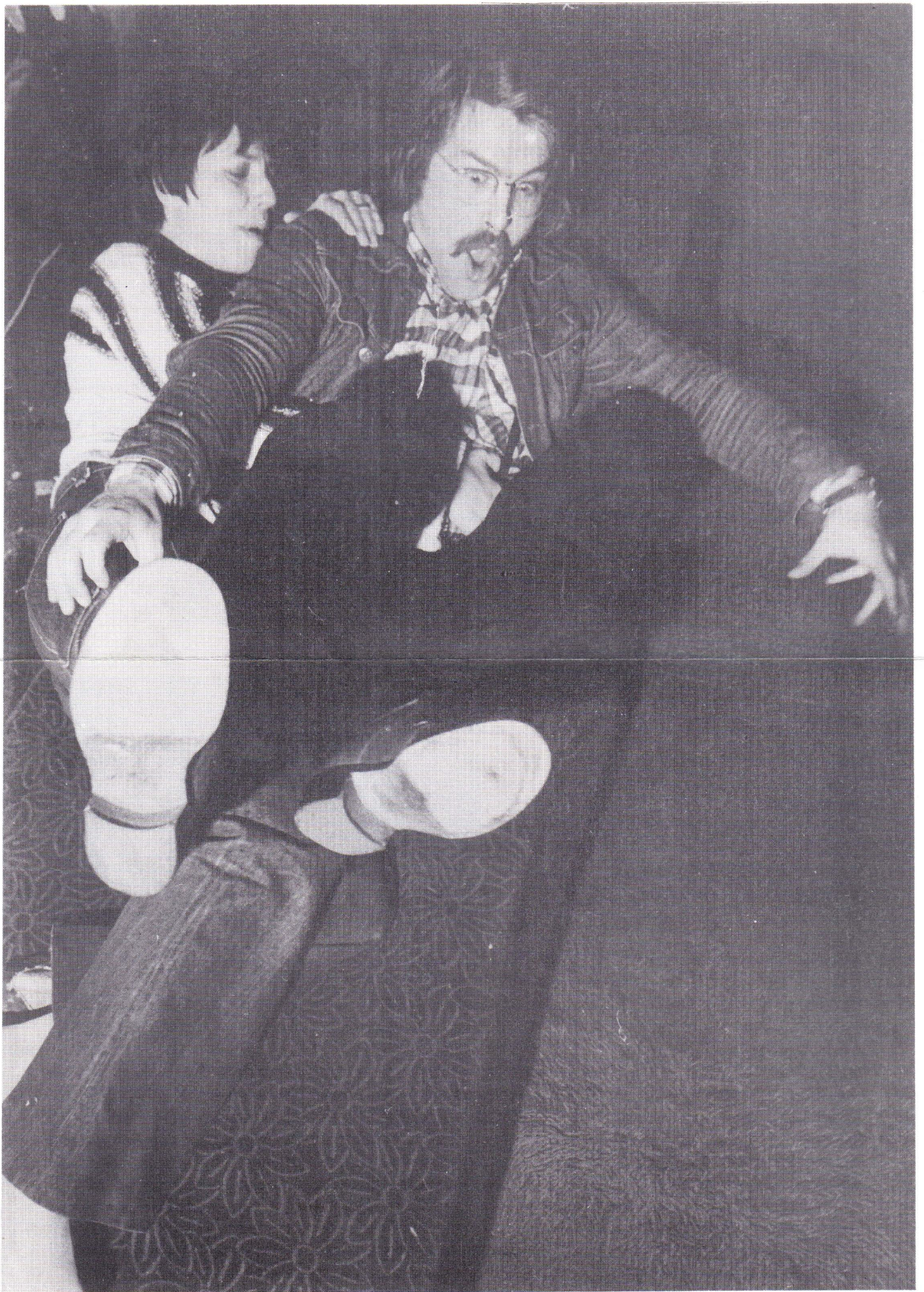

Rik Bravenboer

Claudia Calberson

Eenentwintigen

Ergens in Oost-Vlaanderen: een afgelegen, vervallen fabrieksgebouw. De gezusters Annan en Jeanne Spanoghe werken er, samen met hun ouwe oom Cyriel, in het geërfd familiebedrijfje, een manufactuur van winterhandschoenen. Toen de ouders nog leefden was dit een bloeiende leerlooierij, nu worden er enkel nog wat handschoenen "gesneden".

Het zaakje wordt geleid door Anna, zij is rond de vijftig. Sedert ze als jong meisje een natuurlijk kind gelapt werd, heeft ze bijna geen stap meer buiten het fabriekje gezet. Cyriel, de oom, verdeelt zijn tijd tussen het snijden van handschoenen en het drinken van goedkope jenever. Verder is er de dochter van Anna, Griet, die stom is en ietwat "achterlijk", en Jan, het jonge hulpje uit het dorp. En er is Jeanne. Zij is iets janger dan haar zuster Anna. Ze is een tijdlang getrouwd geweest, maar de dag dat ze weduwe werd nam ze opnieuw haar intrek in het ouderlijk huis, met een ferm pak centen onder de arm, waarmee ze het sukkelend bedrijfje geregeld uit de financiële moeilijkheden moet helpen.

Het leven van deze mensen bestaat uit hard werken overdag en kaarten 's avonds: eenentwintigen. Op een bijne leifdeloze manier slagen ze er toch in, dicht opeen levend, overeen te komen. Ze sluiten goed aaneen. Ze zijn wel verplicht: om niet in één of ander gesticht of bejaardentehuis terecht te komen, moeten ze kost wat kost zien samen te werken in hun bedrijfje: als dit kan in stand gehouden worden, behouden ze een zekere zelfstandigheid. Maar, vlot verloopt dit niet, de verkoop van hun handschoenen blijft maar afnemen, men is verplicht een reiziger in dienst te nemen. Een zekere Lucien Verreist meldt zich aan en wordt aanvaard. Er is weer een man in huis nu. In tegenstelling tot de harde Anna, die emotioneel helemaal toegegroeis is, toont Jeanne al rap interesse voor deze man. Het bijna vergeten verlangen naar een man komt weer opduiken. Ze zal trachten Lucien in te palmen en Anna gaat deze "vreemde" al rap zien als een indringer...

De bedoelingen achter "Eenentwintigen" reiken duidelijk verder dan het afleveren van een huperrealistische tekening van Vlaamse

miserie-mensjes. Wat belangrijker is, is de analyse van groeps-
gedragingen die eraan ten grondslag ligt: hoe bijvoorbeeld wordt
in een kleine hardwerkende gemeenschap als dit familiebedrijfje
een onproductief element als de simpele Griet behandeld? Hoe ver-
gaat het een figuur als Lucien, de indringer? Wat is de prijs die
betaald wordt voor het in stand houden van de groep?

_____ de ouders nog liefden van
dit een slechte leerloosheid, nu worden er enkel nog wat handboeken
van uitgegeven.
Het bedrijf wordt geleid door Anna, zij is rond de vijftig. Gedert
er is een jong meisje een natuurlijk kind gelapt verd, heeft ze bij-
na een jaar lang naar buiten het fabriekje gezet. Gesteld, de ben, ver-
deelt, zijn tijd tussen het schrijven van handboeken en het schrijven
van geschiedten jansen. Verder is er de dochter van Anna, Griet, die
opvoed en leest "achterlicht", en dan het jonge meisje uit het
huis, die er is Anna. Zij is iets jonger dan haar suster Anna.
Ze is een vriendin getrouwd geweest, maar de dag dat ze weduwe werd
was er een vrees voor intrek in het vaderlijk huis, met een deel
van de zaken onder de arm, waaraan ze het subkelend bedrijfje ge-
geeft, de familie's sociale behoeften moet helpen.
Het leven van deze mensen begint uit hard werken overdag en starten
in de avond, zeventien. Op een zijne liefdelijke manier elken
de de lich is, dient open levend, overga te komen. Ze elken
gevoelen. Ze zijn wel verlicht: en niet in den of ander gesticht
of in andere-voor te bereid te doen, moeten ze moet wat moet
vies doen te werken in hun bedrijfje als dit kan in stand ge-
houden worden, behouden ze een zekere zelfstandigheid. Daar, vlot
verloopt dit niet, de verkeer, van hun handboeken blijft naar af
niet, het is verlicht een v-lijger in dienst te komen. Een zekere
soort ingezet wordt niet met er wordt vervaard. Er is voor een
man in huis nu. De tegenstelling van de harde Anna, die sociale
niet helemaal tegevoelen is, doet Lucien al een interesse voor
deze man. Het zijn vergeten verlopen naar een van moet weer
opnieuw, de zal breken landen is de palmen en Anna gaat deze
"vriende" al een als een indringer...
De beschrijvingen achter "Zeventien" reiken duidelijk verder
dan het algemeen van een literairistische toezicht van Vlaamse

N.V.T. DE WAAG

Eenentwintigen

Creatie van een nieuw stuk door Rudy Geldhof.

Ergens in Oost-Vlaanderen: een afgelegen, vervallen fabrieksgedebouw. De gezusters Anna en Jeanne Spanoghe werken er, samen met hun ouwe oom Cyriel, in het geërfd familiebedrijfje, een manufactuur van winterhandschoenen. Toen de ouders nog leefden was dit een bloeiende leerlooierij, nu worden er enkel nog wat handschoenen «gesneden». Het zaakje wordt geleid door Anna, zij is rond de vijftig. Sedert ze als jong meisje een natuurlijk kind gelapt werd, heeft ze bijna geen stap meer buiten het fabriekje gezet. Cyriel, de oom, verdeelt zijn tijd tussen het snij-

den van handschoenen en het drinken van goedkope jenever. Verder is er de dochter van Anna, Griet, die stom is en ietwat «achterlijk», en Jan, het jonge hulpje uit het dorp. En er is Jeanne. Zij is iets jonger dan haar zuster Anna. Ze is een tijdlang getrouwd geweest, maar de dag dat ze weduwe werd nam ze opnieuw haar intrek in het ouderlijk huis, met een ferm pak centen onder de arm, waarmee ze het sukkelend bedrijfje geregeld uit de financiële moeilijkheden moet helpen. Het leven van deze mensen bestaat uit hard werken overdag en kaarten 's avonds: éénentwintigen. Op een bijna liefdeloze manier slagen ze er toch in, dicht opeen levend, overeen te komen. Ze sluiten goed aaneen. Ze zijn wel verplicht: om niet in één of ander gesticht of bejaardentehuis terecht te komen, moeten ze

kost wat kost zien samen te werken in hun bedrijfje: als dit kan in stand gehouden worden, behouden ze een een zekere zelfstandigheid. Maar, vlot verloopt dit niet, de verkoop van hun handschoenen blijft maar afnemen, men is verplicht een reiziger in dienst te nemen. Een zekere Lucien Verbiest meldt zich aan en wordt aanvaard. Er is weer een man in huis nu. In tegenstelling tot de harde Anna, die emotioneel helemaal toegegroeid is, toont Jeanne al rap interesse voor deze man. Het bijna vergeten verlangen naar een man komt weer opduiken. Ze zal trachten Lucien in te palmen en Anna gaat deze «vreemde» al rap zien als een indringer ... De bedoelingen achter «Eénentwintigen» reiken duidelijk verder dan het afleveren van een hyperrealistische tekening van Vlaam-

se miserie-mensjes. Wat belangrijker is, is de analyse van groepsgedragingen die eraan ten grondslag ligt: hoe bijvoorbeeld wordt in een kleine hardwerkende gemeenschap als dit familiebedrijfje een onproductief element als de simpele Griet behandeld? Hoe vergaat het een figuur als Lucien, de indringer? Wat is de prijs die betaald wordt voor het in stand houden van de groep?

Regie: Jacky Tummers. Met: Claudia Calberson, Liliane Raeymaekers, Yollie Verbeeck, Wil Beckers, Rik Bravenboer, Warre Borgmans.

Speelruimte: Teater-Kafé «'t Natiepeerd» Lange Noordstraat 33 te Antwerpen. Reservatie: 031/25.11.99 tussen 11-14 uur en een uur voor de voorstelling op 031/31.85.52.

Op 25 mei in 't Natiepeerd

*De Nieuwe Gazet
20-5-77*

Creatie «Eenentwintigen» van Rudy Geldhof door de Waag

Rudy Geldhof heeft zo'n beetje van alles gedaan. Een beetje filologie gestudeerd en een beetje filosofie. Een poos in het bedevaartsoord Lourdes gewerkt en een nog veel langere tijd op de pakketboot van Oostende.

Met steeds, en dat vanaf zijn twaalfde, in zijn achterhoofd datgene wat ie écht wilde doen: schrijven.

Er werden enkele gedichten uitgeprobeerd en ook een roman. Uiteindelijk werd het theater: en omdat dat veel korter is, en omdat Rudy Geldhof zich in dialogen het meest thuis voelde.

Op 25 mei creëert het NVT De Waag van hem «Eenentwintigen».

De Waag bracht reeds eerder toneel van Rudy Geldhof: twee eenakters, «Buurt» en «De Geit», en daarna «Carmen, de vamp van Sevilla». Dat laatste in samenwerking met Jacky Tummers, die nu de regie van «Eenentwintigen» voert. Keldertheater Malpertuis en het Arca-net voerden van Geldhof dit seizoen nog «Het Souper» op.

«Hyperrealistisch theater», noemt hij het zelf: «Ik zet de dingen zo sterk in de verf dat het, in een slechte regie, van het goede teveel zou worden».

Neem nou «Eenentwintigen». Een klein familiebedrijfje ergens in Oost-Vlaanderen. Eentje zoals Rudy Geldhof er thuis heeft gekend. Vroeger een bloeiende leerlooierij, nu een handschoenenbedrijfje en op de koop toe in moeilijkheden. De leiding is in handen van Anna (Claudia Calberson), 50 jaar en ongehuwd, die aan een vroegere verhouding een dochter Griet (Yollie Verbeeck) heeft overgehouden en sindsdien emotioneel volledig is dichtgeklapt. Haar iets jongere zus Jeanne (Liliane Raeymaekers) is na haar huwelijk met een welkome som geld in de familiekring teruggekeerd. En dan zijn er de oudere en aan de drank ver-

slaafde oom (Rik Bravenboer) en Jan (Warre Borgmans), een jong kereltje uit het dorp.

Als handelsreiziger en spoedig als minnaar van Jeanne, komt Lucien Verriest (Wil Beckers) in die besloten gemeenschap terecht. Hij is vroeger al eens in aanraking gekomen met het gerecht wegens zedenfeiten en wanneer op zeker ogenblik Griet wordt vermoord, wordt de schuld hem dankbaar in de schoenen geschoven.

PROBLEMATISCH

Kortom, weinig verheffende toestanden «Sterk autobiografisch», zegt Rudy Geldhof en als ik hem vraag of hij het leven dan zo problematischervaart, antwoordt hij slechts met een «dat zal dan wel».

Na een poosje: «Maar ik heb niet zozeer miserie-mensjes willen schilderen, dan wel een maatschappij in mini-vorm. Ik heb willen aantonen hoe ten koste van alles gevochten wordt om de groep te behouden. Slachtoffer daarvan wordt wie nie' produktief is: de stomme en achterlijke dochter en de vreemdeling, die wordt buitengesmeten».

De brouwer heeft de bierva-

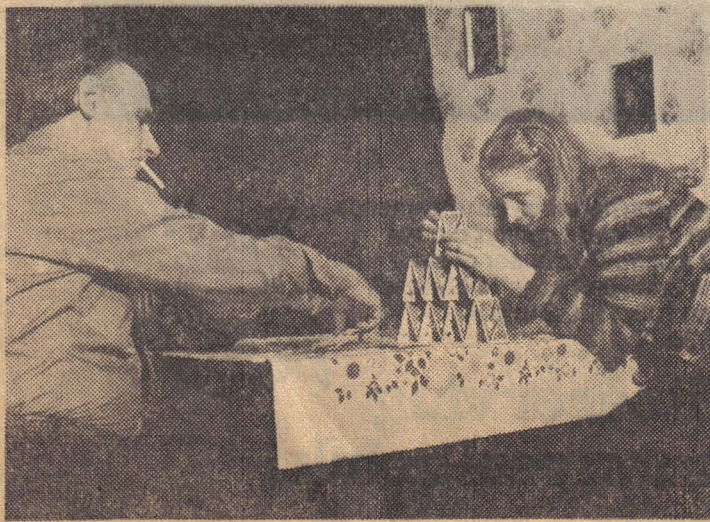

Rudy Geldhof (33): «Nu wil ik ook eens wat anders gaan schrijven. Ik zou niet vies zijn van een boulevardstuk, als het maar een intelligente komedie is».

ten binnengeroid, de namiddagklanten zijn schaars en stortbuien hebben de helft van het café onder water gezet. We stappen de druilerige regen in en Rudy haast zich van het ene theater naar het andere. Van 't Natiepeerd naar zijn eigen

«Theater De Kelk» te Brugge. Een café-balzaal dat ie begonnen is om er zijn eigen stukken in te spelen. Eerste creatie van de nieuwe troep: «La voie humaine» van Jean Cocteau.

I. VANDER VEKEN

Rik Bravenboer en Yollie Verbeeck: «Eenentwintigen» (naam van het stuk en van het kaartspel) en kaartenhuisjes bouwen.

Nieuw Vlaams Toneel

De Waag creëerde «Eénentwintigen»

(Van onze redakteur)

Zoals bekend pakt het Nieuw Vlaams Toneel De Waag uitsluitend met Vlaams werk uit. Meestal worden in het teater-café 't Natiepeerd zelfs gloednieuwe creaties opgevoerd van soms nog onbekende auteurs. Het is dus niet verwonderlijk dat de produkties van het NVT vaak in uitersten vervallen: men kan er zowel de beste toneelrealisatie van het huidig seizoen aanschouwen («Onder Ons» van René Verhezen), als de grootste mislukkingen («Carmen» van Rudi Geldhof) meemaken.

Van deze laatste auteur is ook «Eénentwintigen», een nieuw stuk dat woensdagavond zijn première beleefde in een regie van Jacky Tummers.

Het stuk sluit nauw aan bij de huidige tendens om bij voorkeur goed herkenbare volksstukken te spelen, uit het leven gegrepen met een lach en een traan.

Qua inhoud en vormgeving wordt een verregaand realisme nagestreefd, dat veelal gerelativeerd wordt met een dosis humor. Een amusante kwinkslag van auteur en/of regisseur moet de produktie dan voor een al te doorzichtige melodramatiek behoeden.

Ook in «Eénentwintigen» zijn al deze facetten aanwezig, al zijn ze naar ons gevoel niet oordeelkundig aangewend. Rudi Geldhof schreef een stuk over de ontwrichte verhoudingen binnen een kleine familie. Twee ouder worden-zusters werken samen met hun oom in een geërfd familiebedrijfje, dat zich op de rand van het failliet bevindt. De komst van een pas aangeworven handelsreiziger, die zelf wordt bedolven onder persoonlijke problemen, zet die minimaal maatschappij op stelten. De jongste zuster, Jeanne, wil de man onmiddellijk inpalm. Dat is niet naar de zin van Anna, zelf moeder van een kind dat in de familie totaal aan zijn lot wordt overgelaten. Alleen een jonge helper zal zich af en toe over de stomme Griet ontfermen.

Deze twee intriges (de situatie van de handelsreiziger enerzijds, die van het kind anderzijds) ontploffen op hetzelfde ogenblik.

Het is een tragisch bedoeld verhaal dat door auteur en regisseur nogal nonchalant werd behandeld. In die mate zelfs dat de lach op geen enkel moment uit de zaal was. Dat beiden er een volkse tragikomedie willen van maken is op zich zelf niet foutief. Alleen werden de momenten voor de ontlading vaak verkeerd gekozen. De talloze decorwisselingen op frivole marsmuziek ontcrachten daarbij telkens de gecreëerde sfeer en maakten van het geheel een langdradige bedoening.

Dat trage tempo werd trouwens nog in de hand gewerkt door de soms slepende ensce-nering van Tummers en de matte vertolking van vooral Claudia Calberson. Overigens had de schaar ook nuttig werk kunnen verrichten om er een meer levendige produktie van te maken.

Daarenboven lijkt de kunstmatige opeenstapeling van een massa problemen te doorzichtig om het geheel ernstig te nemen. Dat wij ons ten slotte niet uitermate hebben verveeld, is vooral te danken aan de spontane vertolking van Liliane Raeymaekers (Jeanne) en een niet altijd beheerste Warre Borgmans (de jonge helper, Jan).

H.V.D.

Eénentwintigen

Rik Bravenboer en Claudia Calberson, twee spelers uit Schippersstraat, kan men naast Liliane Raeymaekers, Yollie Verbeeck, Wil Beckers, en Warre Borgmans ook aan het werk zien in *Eénentwintigen*, een stuk van de Brugse auteur en zaaluitbater van De Kelk, Rudy Geldhof (1942). Het Nieuw Vlaams Toneel De

Waag (Antwerpen) brengt dit stuk, dat vorig seizoen in 't Natiepeerd in Antwerpen in première ging, opnieuw. De regie van Jacky Tummers werd aan de grotere speelruimte van De Kelk aangepast en ook hier wordt sterk, soms ietwat overladen, spel geleverd. Opmerkelijk beheerst akteren Warre Borgmans en Yollie Verbeeck als twee tieners, waartussen even een zeer delikate vorm van verstandhouding groeit.

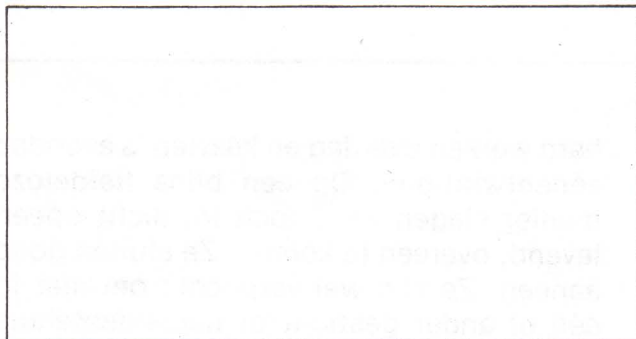
Anna en haar oom Cyriel runnen een bedrijfje van winterhandschoenen. De zaken gaan slecht: er zijn geen strenge winters meer en er is voortdurend geldgebrek. De stomgeboren dochter Griet van de ongehuwde Anna, dient als zondebok. Door haar moeder wordt ze effectief verwaarloosd. Cyriel kan haar jong gedrag niet uitstaan en zal haar tenslotte „per ongeluk” vermoorden. Dynamisch element in de hele zaak is de geldschietster tante Jeanne, gewezen café-exploitant, een soort man-wijf, waarvoor geen enkele man veilig is, en zeker niet de getekende nieuwe reiziger Lucien, die, na een ontwenningsskuur, letterlijk en figuurlijk weer in de handen valt van Jeannette, en weer aan de drank geraakt. Lucien wordt een gemakkelijke prooi en een alibi voor Cyriel. De wetten van het milieu worden toegepast: Cyriel is als vakman onmisbaar voor de zaak; Griet was een blok aan het been; Lucien was tenslotte een indringer; Jeanne mag zich alles permitteren, want zij heeft geld. Het ongeschoolde hulpje Jan wil, om opnieuw werk te krijgen en omwille van het smeergeld, valse verklaringen afleggen. Men kan dus weer opnieuw beginnen. Precies zoals in Schippersstraat: wanneer pooier Stavros uit de handen van het gerecht is en Jef de deur uit, is alles weer zoals tevoren.

Rudy Geldhof is met *Eénentwintigen* niet aan zijn proefstuk. In een paar jaar tijds heeft hij vijf stukken geschreven, waarvan naast *Eénentwintigen*, vooral *Het Souper* het onthouden waard is. In februari 1978 gaat in De Kelk, in co-produktie met De Waag, zijn nieuwste stuk, dat voorlopig nog *Villa Madonna* heet, in première. Een bitter stuk voor twee vrouwen over een korte periode van samenwonen en -leven. Wie het aanbod van nieuw Vlaams werk voor dit seizoen overloopt — en elk teater kondigt minstens één nieuw stuk aan „van eigen bodem” — zal opmerken dat een aantal auteurs vooral de menselijke miserie in al haar vormen en excessen beklemtonen. Verder dan een louter constateren ervan gaat men echter niet. Miserie is nu zoiets als antiek: je kan ze koesteren er een avondje mee doorbrengen, ze inschakelen in de retro-mode en klasseren bij de verzameling oude meubels, oude boeken of smartlap-muziek. Het wachten is nu op de auteurs die ook over de oorzaken van al die ellende een krachtig stuk willen en kunnen schrijven. Inhoudsverdieping en vernieuwing zal meteen ook vormvernieuwing met zich brengen.

R. ARTEEL ■

Informatieblad
Driemaandelijks tijdschrift van
Teater De Kelk vzw, Brugge
2e jaargang, nr 1
Verantwoordelijke uitgever:
R. Geldhof, Langestraat 69, Brugge

TEATER DE KELK

LANGESTRAAT 69 BRUGGE

kreatie van

EENENTWINTIGEN

door Rudy Geldhof

Ergens in Oost-Vlaanderen: een afgelegen, vervallen fabrieksgebouw. De gezusters Anna en Jeanne Spanoghe werken er, samen met hun ouwe oom Cyriel, in het geërfd familiebedrijfje, een manufactuur van winterhandschoenen. Toen de ouders nog leefden was dit een bloeiende leerlooierij, nu worden er enkel nog wat handschoenen "gesneden". Het zaakje wordt geleid door Anna, zij is rond de vijftig. Sedert ze als jong meisje een natuurlijk kind gelapt werd, heeft ze bijna geen stap meer buiten het fabriekje gezet. Cyriel, de oom, verdeelt zijn tijd tussen het snijden van handschoenen en het drinken van

Rik Bravenboer en Yollie Verbeeck

goedkope jenever. Verder is er de dochter van Anna, Griet, die stom is en ietwat "achterlijk", en Jan, het jonge hulpje uit het dorp. En er is Jeanne. Zij is iets jonger dan haar zuster Anna.

Ze is een tijdlang getrouwd geweest, maar de dag dat ze weduwe werd nam ze opnieuw haar intrek in het ouderlijk huis, met een ferm pak centen onder de arm, waarmee ze het sukkelend bedrijfje geregeld uit de financiële moeilijkheden moet helpen.

Het leven van deze mensen bestaat uit

hard werken overdag en kaarten 's avonds : éénentwintigen. Op een bijna liefdeloze manier slagen ze er toch in, dicht opeen levend, overeen te komen. Ze sluiten goed aaneen. Ze zijn wel verplicht : om niet in één of ander gesticht of bejaardentehuis terecht te komen, moeten ze kost wat kost zien samen te werken in hun bedrijfje : als dit kan in stand gehouden worden, behouden ze een zekere zelfstandigheid. Maar, vlot verloopt dit niet, de verkoop van hun handschoenen blijft maar afnemen, men is verplicht een reiziger in dienst te nemen. Een zekere Lucien Verriest meldt zich aan en wordt aanvaard. Er is weer een man in huis nu. In tegenstelling tot de harde Anna, die emotioneel helemaal toegegroeid is, toont Jeanne al rap interesse voor deze man. Het bijna vergeten verlan-

gen naar een man komt weer opduiken. Ze zal trachten Lucien in te palmen en Anna gaat deze "vreemde" al rap zien als een indringer...

De bedoelingen achter 'Eénentwintigen' reiken duidelijk verder dan het afleveren van een hyperrealistische tekening van Vlaamse miserie-mensjes. Wat belangrijker is, is de analyse van groepsgedragingen die eraan ten grondslag ligt: hoe bijvoorbeeld wordt in een kleine hardwerkende gemeenschap als dit familiebedrijfje een onproductief element als de simpele Griet behandeld? Hoe vergaat het een figuur als Lucien, de indringer? Wat is de prijs die betaald wordt voor het in stand houden van de groep?

auteur: Rudy Geldhof

De auteur, Rudy Geldhof

Geboren te Brugge op 13 oktober 1942. Zijn kinderjaren bracht hij door in verschillende Oost-Vlaamse dorpen. Na de middelbare school oefent hij allerlei seizoenwerkjes uit op pakketboten, in souvenirwinkels, hij werkt in het buitenland en is een tijdlang lederbewerker... Dit alles zal later een niet onbelangrijke rol spelen in zijn toneelwerken.

In 1974 wordt hij uitbater van een café-balzaal te Brugge. Sinds januari '77 is hij directeur van het nieuwe "Teater De Kelk" te Brugge, dat hij opgericht heeft met de medewerking van regisseur Jacky Tummers en beeldend kunstenaar Leo Hubrecht.

Toneelwerken :

"Mijn vakantie met Blomme"

"Buurt" en "De Geit" (NVT De Waag '75)

"Carmen, de vamp van Sevilla", in samenwerking met Jacky Tummers (NVT De Waag '76)

"Het Souper" (Kelderteater Malpertuis Tielt '76 en Arca-N.E.T. '77)

"Eénentwintigen" (NVT De Waag '77)

produktie : n.v.t. de waag

regie : Jacky Tummers
met :

Claudia Calberson (Anna), Liliane Raeymaekers (Jeanne), Yollie Verbeeck (Griet), Wil Beckers (Lucien), Rik Bravenboer (Cyriel), Warre Borgmans (Jan).

verdere medewerkers :

Frank Daniëls (dekoruitvoering en scèneleiding), Marc Maerschmalck (belichting en klankmontage), Marc Wouters (foto's).

SPEELDATA :

24 en 31 okt.

2, 8, 9, 15 en 16 nov.

20 u 30

IN DECEMBER :

"orange soufflé" (saul bellow)

"next" (t. mc. nally)

regie : j. tummers

met : rita lommée en

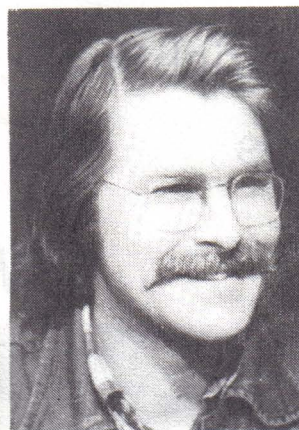
raymond willems

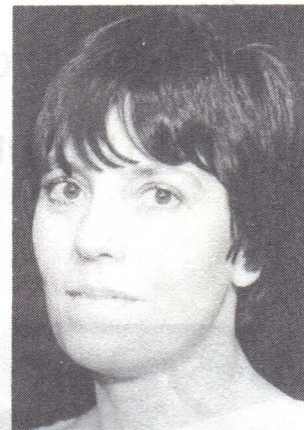
regisseur: Jacky Tummers

Prijzen : 125 fr.

(studenten, C.J.P., V.T.B., miliciens & groepen genieten vermindering).

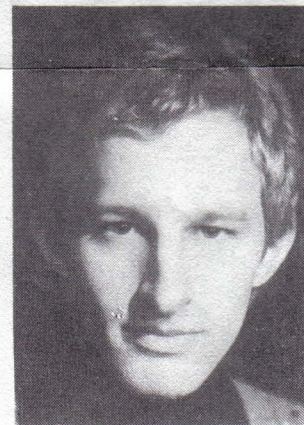
Wil Beckers

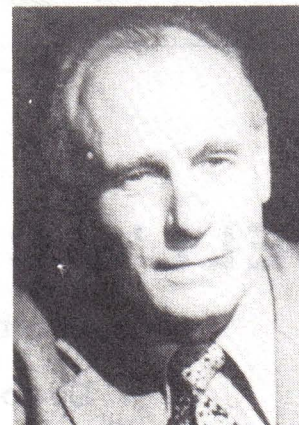
Liliane Raeymaekers

Yollie Verbeeck

Warre Borgmans

Rik Bravenboer

Claudia Calberson

"Eenentwintigen" in teater "De Kelk"

Teater "De Kelk" opent het toneelseizoen met "Eenentwintigen", een naturalistisch stuk in 15 tafereelen, van Rudy Geldhof. Het werd geschreven in opdracht van het Nieuw Vlaams Toneel De Waag te Antwerpen waar het vorig seizoen een lange reeks succesvolle opvoeringen kende.

In "Eenentwintigen" worden de lotgevallen van een ten onder gaand familiebedrijf behandeld. Aan het hoofd van de zaak (fabrikatie van winterhandschoenen) staan de gezusters Anna en Jeanne.

Anna, die als jong meisje een "natuurlijk" kind gelapt werd, is emotioneel totaal dichtgegroeid. Jeanne is een gewezen cafébazin die van heel wat meer levenslust getuigt. Er is ook Cyriel, de oude oom die zijn tijd verdeelt tussen het snijden van handschoenen en het drinken van goedkope jenever. Verder is er Griet, de stomme, ietwat achterlijke dochter van Anna en Jan, het hulpje uit het dorp.

Het leven van deze mensen bestaat uit hard werken overdag en kaartspelen — eenentwintigen — 's avonds. Op een moeizame manier slagen ze er toch in om boven water te blijven, door sterk aaneen te sluiten... tot de handelsreiziger Lucien Verriest verschijnt. Bij Jeanne komt het bijna vergeten verlangen naar een man weer opduiken. Ze zal trachten Lucien in te palmen, terwijl Anna deze "vreemde" al rap

gaat beschouwen als een indringer.

De regie is van Jacky Tummers. De acteurs zijn: Liliane Raeymaekers, Claudia Calberson, Yollie Verbeeck, Wil Beckers, Rik Bravenboer en Warre Borgmans.

Première op maandag 24 okt. a.s. Verdere speeldata zijn 31 okt., 2, 8, 9, 15 en 16 nov. telkens te 20u30.

Kaarten à 100 en 120 fr. Reservatie: "De Kelk", Langestr. 69 (tel. 33.28.77) of Boekhandel Raaklijn, Noordzandstr. 24 te Brugge, (tel. 33.67.20).

De auteur Rudy Geldhof.

"Eenentwintigen", nieuw Vlaams werk bij het N.V.T. «De Waag»

Nog net op tijd om het in deze rubriek te kunnen signaleren bereikt ons het bericht, dat het Nieuw Vlaams Toneel «De Waag», dat te Antwerpen aan de Lange Noordstraat 33 het Teater-kafee «'t Natiepeerd» bespeelt, van 25 mei af een reeks voorstellingen inzet van een nieuw Vlaams werk, «Eenentwintigen» van Rudy Geldhof. Rudy Geldhof is daarmee niet aan zijn

proefstuk toe... en «'t Natiepeerd» evenmin. In deze simpatieke instelling, die meer dan gewone aandacht aan de Vlaamse toneelkunst wijdt, werden reeds twee eenakters van Rudy Geldhof opgevoerd: «De Geit» en «Buurt», waarin niet zonder succes aan een vorm van neo-naturalisme gelaboreerd werd, en ook zijn «Carmen, de Vamp van Sevilla» dat om zijn ietwat ekshibitionistische gerichte «gewaagtheid» minder gunstig werd onthaald. Veel beter sloeg zijn «Het Souper» aan, dat in het Teater Malpertuus te Tielt geloofd werd om de simpele, maar verantwoorde konstruktie en de geslaagde karaktertekening.

Uiteraard konden we van het brandnieuwe «Eenentwintigen» nog geen kennis nemen. Een eigen oordeel zullen we dus pas later kunnen vormen. Toch willen we, daar het om de creatie van een Vlaams werk gaat, bondig samenvatten wat wij erover vernamen. Wat sfeer en vormgeving betreft

Eenentwintigen in de "Kelk"

Zoals reeds in ons vorig nummer gemeld heeft op maandag 24 okt. te 20u30 in het teater «De Kelk» de première plaats van het naturalistisch stuk in 15 tafereelen «Eenentwintigen», het nieuwste stuk van Rudy Geldhof, geschreven in opdracht van Het Nieuw Vlaams Toneel De Waag uit Antwerpen.

Regisseur is Jacky Tummers; de acteurs zijn Liliane Raeymaekers,

Claudia Calberson, Yollie Verbeeck, Wil Beckers, Rik Bravenboer en Warre Borgmans.

Verdere speeldata zijn: 31 okt., 2, 8, 9, 15 en 16 nov. telkens te 20u30.

Toegangskarten à 100 en 120 fr. te bekomen in «De Kelk» ter Langestr. 69 (tel. 33.28.77) en in Boekhandel Raaklijn ter Noordzandstr. 24 (tel. 33.67.20).

Rik Bravenboer en Claudia Calberson in "Eenentwintigen".

schijnt Geldhof terug bij het neo-naturalistisch miserabilisme van zijn eerste eenakters aan te knopen. Toch oordelen hijzelf en ook zijn vertolkers, dat er wel wat meer achter schuilt. Dit blijkt uit volgend fragment van de inleiding: «De bedoelingen achter «Eenentwintigen» reiken duidelijk verder dan het afleveren van een hyperrealistische tekening van Vlaamse miserie-mensjes. Belangrijker is de analyse van groepsgedragingen, die eraan ten grondslag liggen...» De miserie-mensjes zijn er: de gezusters Anna en Jeanne houden met heel wat moeite — en met de centen van Jeanne, een jonge weduwe — en met de hulp van hun oude oom Cyriel, een verlopen familiebedrijf, een fabriekje van winterhandschoenen, aan de gang... er lopen daar in dat Oostvlaams bedrijfje ook nog de achterlijke dochter van Anna rond, Griet, en een jong hulpje, de dorpsjongen Jan. Hard werken en 's avonds kaarten, «eenentwintigen» houdt deze kleine gemeenschap aan elkaar. De grauweheid en de monotonie worden verbroken door de komst van een handelsreiziger, Lucien, komst die noodzakelijk geworden is om het bedrijfje vlot te houden. Anna en Jeanne reageren zeer verschillend op de verschijning van deze vreemde eend in de bijt. Welke prijs zal moeten betaald worden om de groep als zodanig intact te houden? Jacky Tummers regisseert.

TONEELBESPREKING

Brugs
Handelsbl.

"Eénentwintigen" 28/10/77

een merkwaardig stuk van Rudy Geldhof

Wie nu nog niet geloofde in Rudy Geldhof, moet zijn jongste creatie bijwonen. De Brugse première ging maandag jl. door in « De Kelk » ter Langestr. De wereldpremière ging in mei van dit jaar door te Antwerpen in teater-café « 't Natiepeerd ». In dezelfde regie van Jacky Tummers en met dezelfde acteurs, speelt « Eenentwintigen » verder nog op maandag 31 okt. en een 5-tal keren in nov. in « De Kelk ». Het loont de moeite er zich heen te begeven.

« Eenentwintigen » is een aangrijpend stuk. Men zal natuurlijk van invloeden spreken; stukken van Hugo Claus (o.a. « Vrijdag ») of van Kroets zullen vermeld worden en met reden. Maar met dit stuk (en er komen er nog!) staat Rudy Geldhof sterk op eigen voeten. Hij kan dialogen schrijven, hij kan een stuk konstrueren, hij kan mannen en vrouwen uitschilderen zonder tirelantijnen, zonder literaire foefjes. Hij schrijft recht op de man af met een zeer sterke zin voor dramaturgie. Zijn personages bestaan, leven en handelen volgens hun eigen bestaan. Zijn visie op de wereld is niet rooskleurig, eerder pessimistisch en zelfs cynisch, maar hij haat zijn mensen niet.

Zó zijn ze, zegt hij. Wie heeft ze zo gemaakt, kunnen wij ze veroordelen omdat ze zó zijn? Het realisme van Geldhof is revelerend, zijn wereld tracht zich te beschutten, te beschermen tegen indringers rond een kleine zeer essentiële kern van samenhang die niet noodzakelijk de familie is.

In « Eenentwintigen » hebben wij te doen met een klein teniet gaand familiebedrijf. Om de zaak eventueel wat leven in te blazen wordt een vertegenwoordiger aangeworven. Hij is het vreemd element in het reeds zo wankel evenwicht. De spanningen

worden zó groot dat het op een ongeval, of is het een moord, uitloopt. Men zal de schuld in de schoenen van de vertegenwoordiger schuiven. Meteen is hij en het ongewenste achterlijke kind van de baan. De derde vreemde in huis, de jonge arbeider, Jan, wordt omgekocht. Zo wordt het evenwicht hersteld.

Op dit stramien krijgen wij nog een zeer rijke schakering van tegen mekaar botsende karakters. De twee zusters, de oom, het natuurlijke kind van de ene zuster, de impotente minnaar van de andere en Jan die alles observeert. In een reeks tamelijk korte, soms zeer korte tafereelen gaat het stuk zijn klimax tegemoet. Er is tempo, spanning, beweging. Alleen hindert ons een beetje het Antwerps dialect.

De vertolking is bewonderswaardig en sluit als een bus. Liliane Raemackers (Jeanne) en Claudine Calberson (Anna), Rik Bravenboer en Wil Beckers (resp. Cyriel en Lucien), Yollie Verbeeck (Griet die niet spreken kan) en Warre Borgmans (Jan) vormen een zeldzaam geheel. Jacky Tummers zorgt voor een heel goede leiding. En het mag hier onderlijnd worden dat « De Kelk » voortaan een zeer geschikte en goed uitgeruste speelruimte biedt.

Och ja, dit realisme zal sommige teergevoeligen wellicht tegen de borst stoten, misschien niet om reden van het realisme zelf, maar omdat het tot geen katarsis leidt, op geen enkele transcendentie uitmond. Geen boodschap, geen engagement, weinig krediet aan het leven. Wellicht. Maar die mensen bestaan, zij dringen zich op, ten minste voor de duur van het stuk en blijft de auteur voor ons een kreatief kunstenaar, iemand die iets toevoegt aan de mensheid. Is dit niet enorm?

J.V.D.

Eenentwintigen

Vlaams Weekblad 29/10
77

Het toneelstuk «Eenentwintigen» beleefde nu ook zijn Brugse première in Teater De Kelk, nadat het in Antwerpen reeds een succesvol onthaal kende. Hoe eigenaardig het ook mag klinken, het première-publiek was eigenlijk geen echt theaterpubliek: het liet zich meer dan eens verleiden toch luid gelach, wanneer auteur Rudy Geldhof (die we van harte feliciteren) dramatische situaties op het oog zal gehad hebben, zodat deze eerste voorstelling eigenlijk geen echte vuurdoop kan genoemd worden. Niettemin lijdt het weinig twijfel dat het van het begin tot einde boeiende stuk met vinnige dialogen in licht Antwerps dialect en voortreffelijk spel van de zes acteurs, de algemene instemming van de toneelgangers uit Brugge en omliggende zal genieten. Geldhof situeert op een bijna naturalistische wijze een langzaam kapotgaand familiebedrijfje van handschoenen. Anna, ongeveer 50 jaar oud, leidt de zaak: ze heeft een natuurlijk kind, Griet, dat stom is en wat achterlijk en daarom standvastig verwezen wordt door haar en Cyriel, een vereenzaamde oom, die zijn tijd verdeelt tussen handschoenen snijden, jenever drinken en eenentwintigen met de familie. Jeanne is de zuster van Anna; na enkele jaren café houden, komt zij bij de familie inwonen met een pak geld erbij. Anna is stukken frivoler dan haar afgesloten en norske zuster en poogt ook de gunsten van de nieuwe handelsreiziger van het bedrijfje, Lucien, naar zich toe te halen. Anna ziet deze laatste integendeel als een indringer. Er is ook nog Jan, een jong hulpje en de enige die eigenlijk echt wat geeft om Griet. De intrige leidt ten slotte tot een dramatisch einde.

«Eenentwintigen» is een produktie van n.v.t. De Waag in een regie van Jacky Tummers. Claudia Calberson, Lilliane Raeymaekers, Yollie Verbeek, Wil Beckers, Rik Bravenbeer en Warre Borgmans zorgen voor een kollektief zeer behoorlijke prestatie. Eén kinderziekte heeft het nog jonge Teater De Kelk misschien nog wel: de vertoning begint niet stipt op het aangekondigde uur. Verdere speeldata: 31 oktober en 2, 8, 9, 15 en 15 november telkens om 20.30 u., (D.S.)

TONEEL
DE SPECTATOR 5.11.77

Eenen- twintigen

Het is niet gemakkelijk om als jong Vlaams auteur in de wereld van de gevestigde, beproefde (lees: vooral buitenlandse) waarden door te dringen. Rudy Geldof kan erover meepraten.

Deze in 1942 geboren Bruggeling, cafébaas en toneel-auteur, schrijft al verscheidene jaren stukken, maar vond aanvankelijk niet altijd een bereidwillig gezelschap om ze op te voeren. Tot hij de kneep gevonden had: hij huurde een café, richtte een toneelzaaltje in en dacht

voor zijn eigen huis te schrijven. Toen het café echter af was, bleek dit niet meer nodig te zijn. Want intussen hadden een aantal gezelschappen brood gezien in zijn stukken. NVT-De Waag, Malpertuis en Arca-Net plaatsten hem op de affiche. Eerstgenoemd, Antwerps gezelschap is thans te gast in Geldofs eigen huis — De Kelk in Brugge — met zijn laatste stuk „Eénentwintigen”.

Het stuk. Een familiebedrijf in handschoenen wordt recht gehouden door oom Cyriel, zijn zusters Anna en Jeanne; verder zijn er nog Griet, de stomme onwettige dochter van Anna en een jonge hulp Jan.

Het is een nijver volkje; alleen Jeanne springt uit de band, vooral als een nieuwe kracht wordt geëngageerd, Lucien. Lucien werd vroeger in een inrichting behandeld: hij was aan de drank geweest en had een minderjarige verkracht. De dokters hebben hem op de goede weg gezet: hij slikt nu elke dag zijn pillen tegen alcohol en voor impotentie.

Als Lucien in zijn nieuwe werkmilieu zijn intrek neemt, tracht de onverzadigbare Jeanne hem uit zijn tent te lokken. Maar het loopt de verkeerde kant uit. Lucien geraakt weer aan de drank en als hij in een dronken bui het stomme meisje niet met rust kan laten, doodt Cyriel per ongeluk het stomme kind.

Jan buit de verwarring uit. Om te vermijden dat Cyriel in de gevangenis raakt, chanteert hij de twee zusters door ze geld af te troggelen. Zijn valse getuigenissen brengen niet Cyriel in de nor, maar de man met zijn gerechtelijk verleden, Lucien.

„Eénentwintigen” behoort tot 'n soort realistisch volks-toneel. De regie (Jacky Tummers) heeft het in elk geval in die richting gestuwd: de acteurs spreken dialect, ze mikken soms op het goedkope succes, lok-

ken vaak gemakkelijke reacties uit, chargeren, nemen zichzelf niet au sérieux, zodat eigenlijk iets van de tragiek verloren gaat. Aanvankelijk lacht men natuurlijk rustig mee, maar dat plezier voelt men wegebben als de dingen te tragisch worden. Misschien had dit stuk wel een andere aanpak verdiend. Dan zou de diepere dimensie beter tot zijn recht zijn gekomen en zou het niet een fait divers zijn gebleven uit de alledaagse werkelijkheid, waarmee je je buik vol kunt lachen.

De personages uit „Eénentwintigen” leiden immers in wezen een troosteloos bestaan; ze doden hun vrije tijd het hele jaar door met een eender kaartspel; ze hebben allemaal iets uit hun verleden te verbergen; sommigen willen ontsnappen: Jeanne met de impotente Lucien en Jan met de stomme Griet, maar ze mislukken. Het slot toont ons weer de oude familie verenigd bij het kaartspel; alleen schijnbaar is er niets veranderd.

Dit is de diepere tragiek die achter het masker van de lach verborgen zit en die de regie niet altijd goed tot zijn recht heeft laten komen.

Het stuk is voorts vrij hecht geconstrueerd; het heeft knappe dialogen; soms wordt de handeling voortgestuwd door onwaarschijnlijkheden, maar deze schoonheidsfouten doen weinig af aan de vele kwaliteiten.

F. Vanhee

KNACK 16 NOV. 77

Twee nieuwe Vlaamse stukken:

Mizerie is zo iets als antiek

Van de Antwerpse akteur-auteur-dramaturg Jos Houben (1939) speelt het EWT-Randstadteater (Deurne) Schippersstraat: het alledaagse leven van kleine lieden aan de rand van de maatschappij. In De Kelk (Brugge) speelt NVT-De Waag (Antwerpen) Eénentwintigen van Rudy Geldhof: het kleine gebeuren in een familiebedrijf neemt dramatische allures aan.

Schippersstraat

Den Gamla Svensken is een goedvoorzien en sterk beklante herberg in het Antwerpse schipperskwartier, anno 1922. Eigenlijk een kleine besloten gemeenschap waarover bazin Marie reeds meer dan veertig jaar regeert, want baas Jef is indertijd een een pakje sigaretten gaan kopen en niet meer teruggekeerd. Het wereldje wordt bevolkt door dezelfde typen die men in de wereld daarbuiten in het groot en in het meervoud terugvindt: de pooier Stavros, de animeermeisjes Jeannette en Bet, de mislukte pianist Gerard, de zwaar gehandicapte en misbruikte Spitem, een wijkagent die veel door de vingers kan zien (maar er zijn grenzen), de eeuwige-zwangere Lieske en Tante Miet die het allemaal in koffiedik leest.

Schippersstraat is inhoudelijk interessant omdat de auteur vooral de nadruk legt op de beslotenheid van het milieu, dat tenslotte een kopie is van de wereld daarbuiten. Het is er moeilijk om aanvaard te worden, maar zogauw men binnen is, blijft men binnen. Zelfs een misdadiger als Stavros, wordt tenslotte toch de hand boven het hoofd gehouden. Wie eenmaal buiten is, blijft buiten. Dat ondervindt Jef, die na meer dan veertig jaar zwerven terug binnen wil, maar door Marie, zijn vrouw, prompt de deur wordt gewezen. Wat zich in de gevestigde maatschappij in het groot afspeelt, wordt in Den Gamla Svensken in miniatuur bedreven, maar daarom niet minder schrijnend. De kleine lieden blijken even korrump als de grote meesters: ze kwellen elkaar, buiten uit, zijn solidair in hun strijd tegen indringers. Als de processie voorbijtrekt zijn ze even religieus. Het leed van één is het leed van allen, maar ze houden niet op elkaar voortdurend te pijnigen, te kleineren, uit te schelden. Een merkwaardige scène speelt zich bijvoorbeeld af tussen de twee animeermeisjes Jeannette en Bet, waarin Bet op geraffineerde wijze aan Jeannette elke illusie op een terugkeer van haar minnaar ontnemt.

Schippersstraat is een stuk dat recht op de toeschouwer af komt. Het is authentiek qua gegeven, en in de vormgeving wordt die authenticiteit beklemtoond. *John Lundström*, de bekende volkszanger, die notabene in een dergelijke Schippersstraat geboren werd, schreef de liedjes die auteur Jos Houben handig weet te gebruiken om ondermeer het illuziescherm af en toe door

te prikken. Een paar keer wordt ook het publiek rechtstreeks aangesproken en het feit dat Houben ook als akteur (eerst bij het Brussels Kamertoneel, dan bij het Reizend Volksteater) actief was, voelt men zo in de dialogen. Jos Houben voerde zelf de regie. Hij kon daarbij ongetwijfeld rekenen op het hoogontwikkeld „nationaal” gevoel dat Antwerpenaren bezielt en wild entoesiast maakt als het over hun

Wil Beckers in Eénentwintigen van de Brugse auteur Rudy Geldhof.

vaderstad gaat. Er wordt grote homogeniteit bereikt door *Paula Keyser* (Marie), *Serge-Henri Valcke*, (Stavros), *Guus van Tilborg* (Jeannette), *Anita Koninckx* (Bet), *Sjakie Van den Bergh* (Gerard), *Reggy Wachters* (Spitem), *Jacques Claude* (wijkagent), *Rik Bravenboer* (Jef), *Claudia Calberson* (Lieske), *Madeleine Snijders* (tante Miet), *Eddy Hollants*, *Georges Van der Spurt*, *Alex van Haecke* (Zweedse zeelui).

Eénentwintigen

Rik Bravenboer en Claudia Calberson, twee spelers uit Schippersstraat, kan men naast *Liliane Raeymaekers*, *Yollie Verbeeck*, *Wil Beckers*, en *Warre Borgmans* ook aan het werk zien in *Eénentwintigen*, een stuk van de Brugse auteur en zaaluitbater van De Kelk, *Rudy Geldhof* (1942). Het Nieuw Vlaams Toneel De

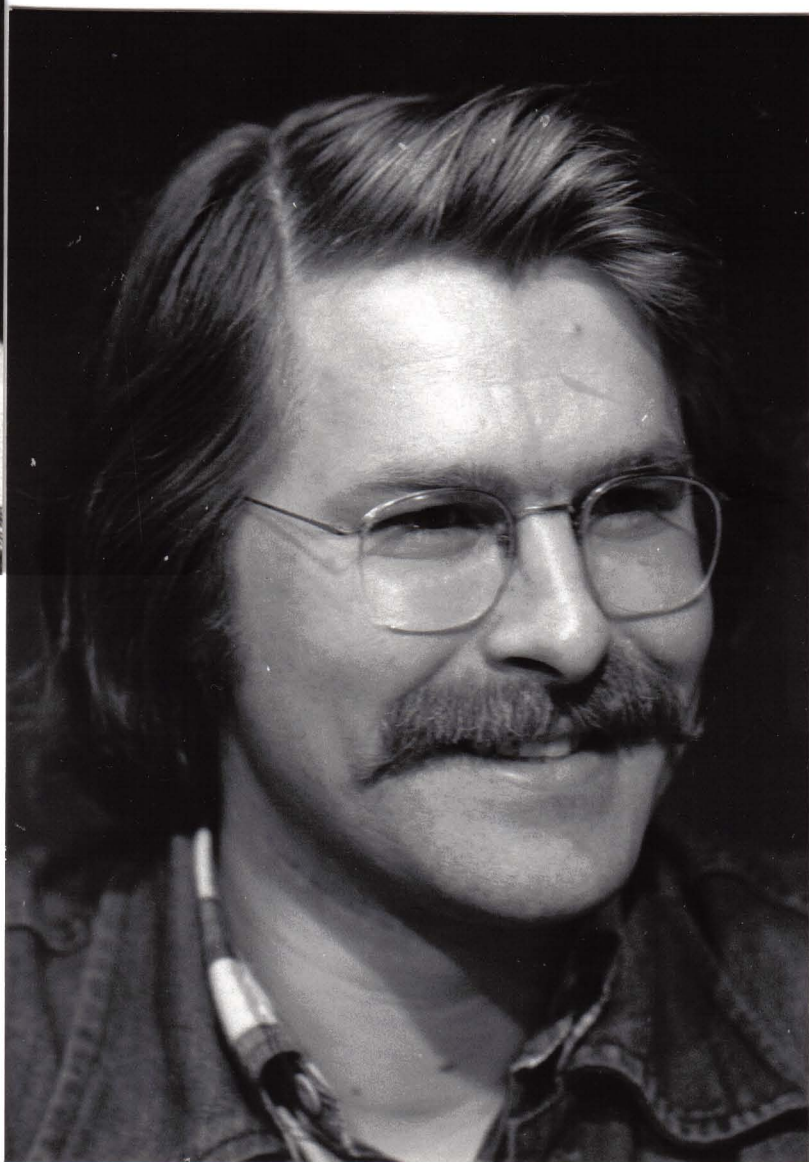
Waag (Antwerpen) brengt dit stuk, dat vorig seizoen in 't Natiepeerd in Antwerpen in première ging, opnieuw. De regie van *Jacky Tummers* werd aan de grotere speelruimte van De Kelk aangepast en ook hier wordt sterk, soms ietwat overladen, spel geleverd. Opmerkelijk beheerst akteren *Warre Borgmans* en *Yollie Verbeeck* als twee tieners, waartussen even een zeer delicate vorm van verstandhouding groeit.

Anna en haar oom Cyriel runnen een bedrijfje van winterhandschoenen. De zaken gaan slecht: er zijn geen strenge winters meer en er is voortdurend geldgebrek. De stomgeboren dochter Griet van de ongehuwde Anna, dient als zondebok. Door haar moeder wordt ze effectief verwaarloosd. Cyriel kan haar jong gedrag niet uitstaan en zal haar tenslotte „per ongeluk” vermoorden. Dynamisch element in de hele zaak is de geldschietster tante *Jeanne*, gewezen café-exploitant, een soort man-wijf, waarvoor geen enkele man veilig is, en zeker niet de getekende nieuwe reiziger *Lucien*, die na een ontwenningsskuur, letterlijk en figuurlijk weer in de handen valt van *Jeannette*, en weer aan de drank geraakt. *Lucien* wordt een gemakkelijke prooi en een alibi voor *Cyriel*. De wetten van het milieu worden toegepast: *Cyriel* is als vakman onmisbaar voor de zaak; *Griet* was een blok aan het been; *Lucien* was tenslotte een indringer; *Jeanne* mag zich alles permitteren, want zij heeft geld. Het ongeschoolde hulpje *Jan* wil, om opnieuw werk te krijgen en omwille van het smeergeld, valse verklaringen afleggen. Men kan dus weer opnieuw beginnen. Precies zoals in *Schippersstraat*: wanneer pooier Stavros uit de handen van het gerecht is en Jef de deur uit, is alles weer zoals tevoren.

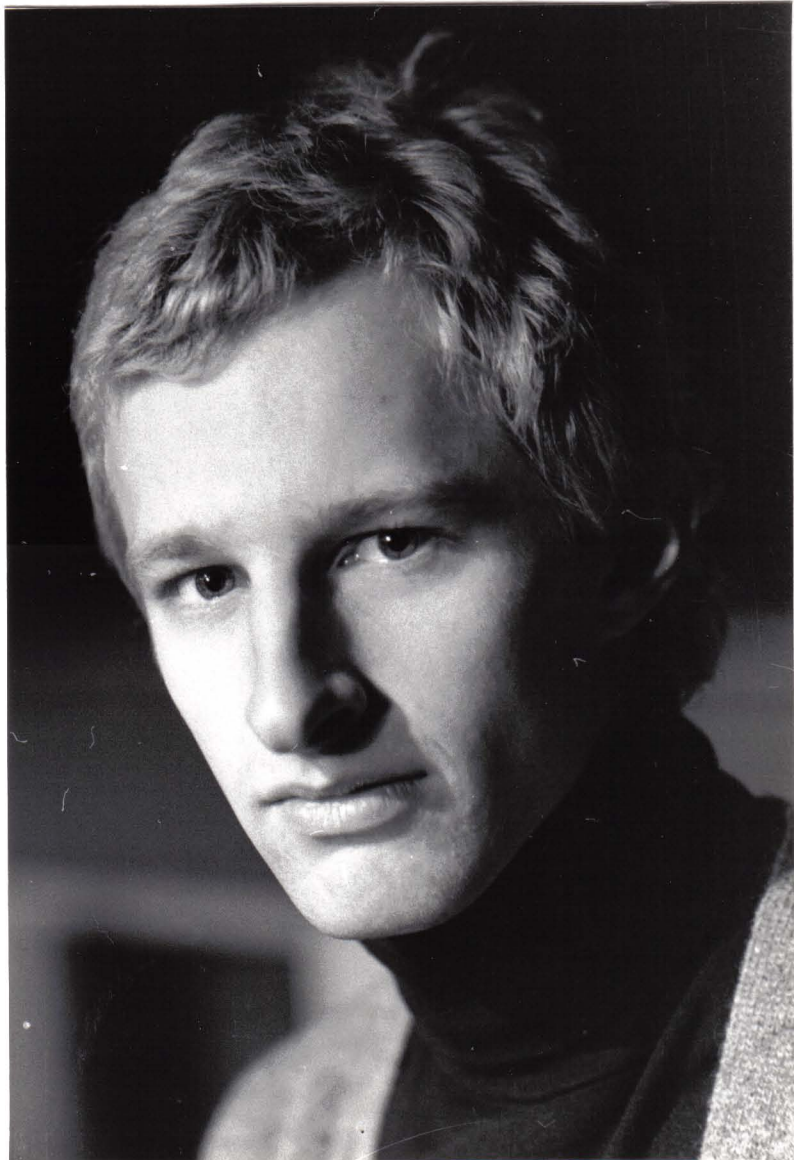
Rudy Geldhof is met *Eénentwintigen* niet aan zijn proefstuk. In een paar jaar tijds heeft hij vijf stukken geschreven, waarvan, naast *Eénentwintigen*, vooral *Het Souper* het onthouden waard is. In februari 1978 gaat in De Kelk, in co-productie met De Waag, zijn nieuwste stuk, dat voorlopig nog *Villa Madonna* heet, in première. Een bitter stuk voor twee vrouwen over een korte periode van samenwonen en -leven. Wie het aanbod van nieuw Vlaams werk voor dit seizoen overloopt — en elk teater kondigt minstens één nieuw stuk aan „van eigen bodem” — zal opmerken dat een aantal auteurs vooral de menselijke mizerie in al haar vormen en excessen beklemtonen. Verder dan een louter konstateren ervan gaat men echter niet. *Mizerie* is nu zo iets als antiek: je kan ze koesteren, er een avondje mee doorbrengen, ze inschakelen in de retro-mode en klasseren bij je verzameling oude meubels, oude boeken of smartlap-muziek. Het wachten is nu op de auteurs die ook over de oorzaken van al die ellende een krachtig stuk willen en kunnen schrijven. Inhoudsverdieping en vernieuwing zal meteen ook vormvernieuwing met zich brengen.

R. ARTEEL ■

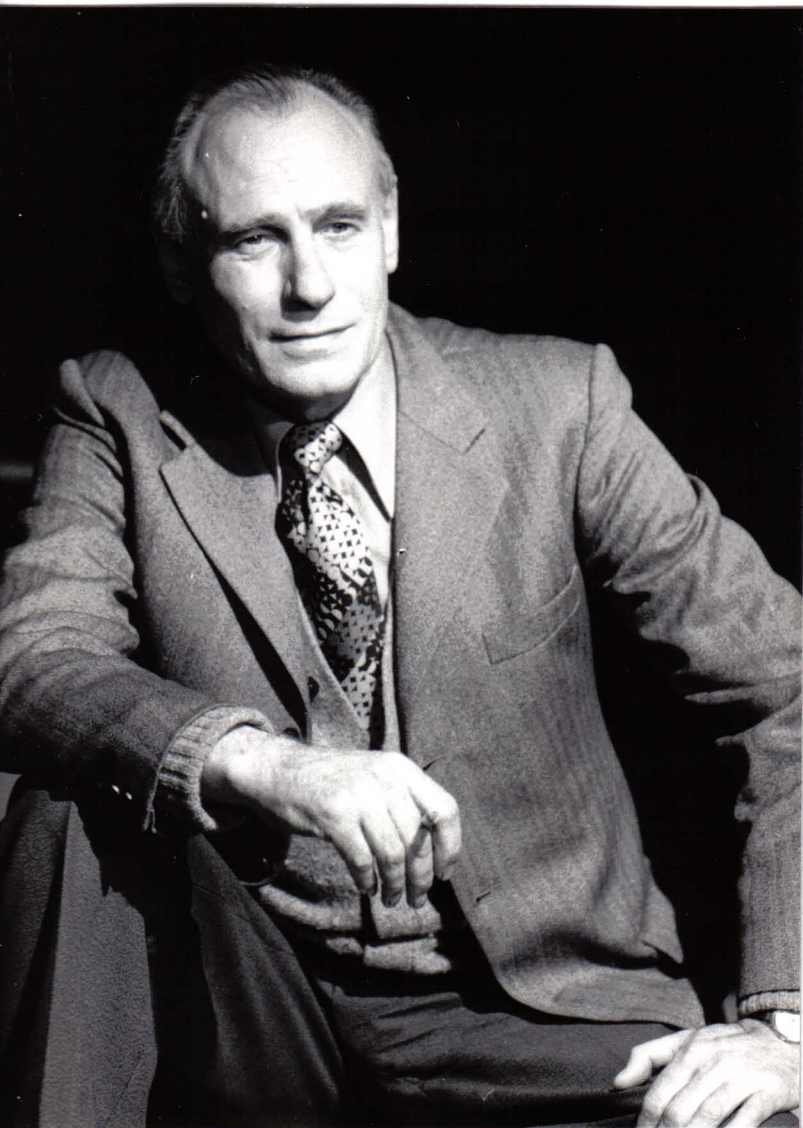

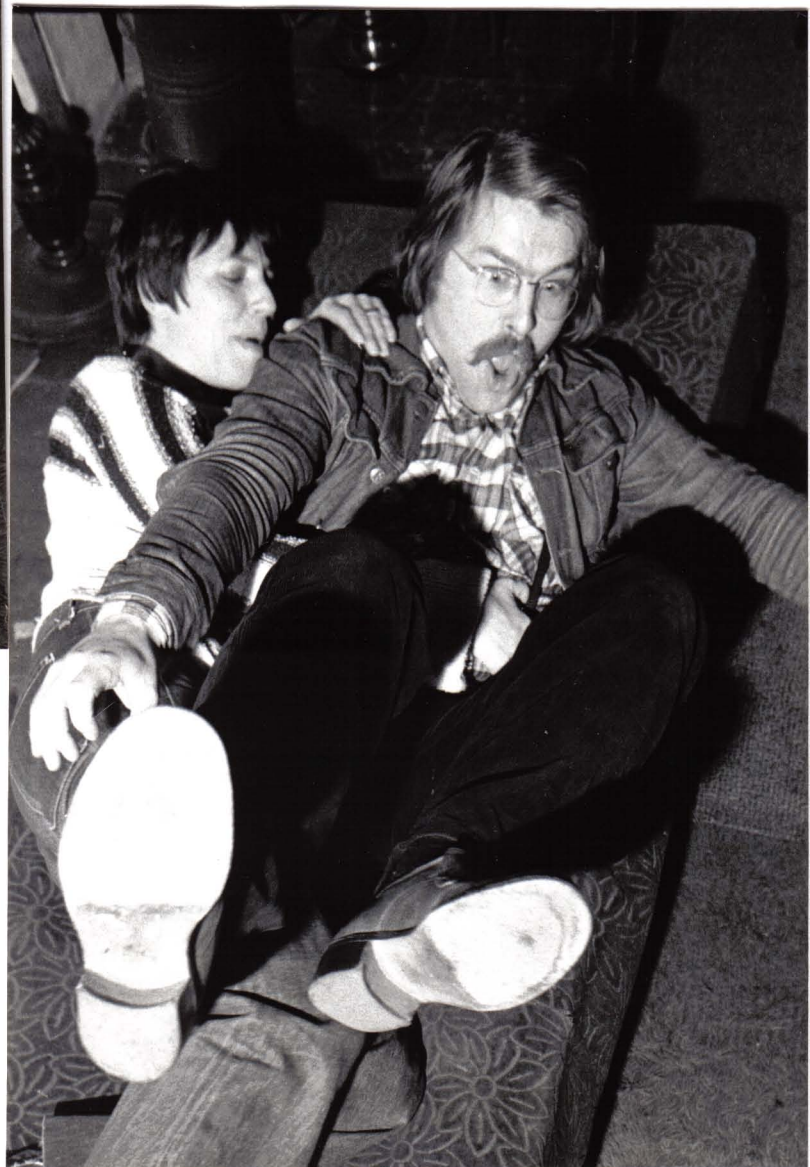

In Zeemanshuis De Breydelzonen spelen troef uit: «Eenentwintigen»

Voor een volle zaal opende Teater De Breydelzonen (Borgerhout) in het Internationaal Zeemanshuis haar 97e speelseizoen met «Eenentwintigen» van Rudy Geldhof. «Het huis mag instorten, maar er wordt gekaart» is zowat de kerngedachte uit dit stuk, goed voor een gezellige toeneelavond.

«Eenentwintigen» is een stuk in 15 taferele, die zich afwisselend in de werkplaats van een handschoenenbedrijfje en de eetkamer van datzelfde huis afspele. Het decor werd in deze optiek dan ook tot de essentie herleid, zodat na erg korte taferele de wisseling maar enkele seconden duurt.

Vreemd genoeg kreeg men tussen elk tafereel een fragment uit «Dark side of the moon» van Pink Floyd te horen. Muziek die een heel andere sfeer oproept dan het gebeuren op de scène en naar de intrige toe dan ook bijzonder storend werkt.

De intrige van dit stuk is trouwens vrij zwak. Anna, die een handschoenenbedrijfje leidt, betreft met haar man Cyriel, haar onecht en stom kind Liza en

haar zuster Jeanne een huis. De zaken gaan slecht, maar Jeanne, die er warmpjes inzit na de overgave van haar café, houdt de familie financieel recht. Anna besluit een handelsreiziger aan te nemen, die heel wat spanningen veroorzaakt en tenslotte de zusters (bijna) uit elkaar drijft.

Tot zover zit dit stuk uitstekend in mekaar. Dan krijgt men echter het onbehaagelijke gevoel, dat Rudy Geldhof door enkele banale feiten in te lassen dit stuk gauw naar zijn einde heeft geschreven.

Liza, de dochter van Anna wordt vermoord door Cyriel. Dit blijft zowel voor de rechter als voor het publiek een groot vraagteken.

Regisseur Marco Ceulemans mag trots zijn op zijn cast. Yvonne Goyvaerts levert in de rol van Anna een opmerkelijke prestatie. Ria Geurts, Lieve Nonneman, Jos De Clerck, Fons Delcroix en Walter Reypens zetten hun typen raak neer.

Met «Eenentwintigen» hebben De Breydelzonen een troef in handen.

Gi.M.

*Breydelzone
2022/10/79*

Gezellig eenentwintigen

ANTWERPEN — In het Zeemanshuis te Antwerpen bracht toneelkring «De Breydelzonen» of Teater BZ, als openingsproductie van het nieuwe seizoen het Vlaamse toneelwerk «Eenentwintigen» van Rudy Geldhof in een vlotte en degelijke regie van Marco Ceulemans.

Situering van het stuk: een klein handschoenenbedrijf. Anna, een hardwerkende, verbitterde vrouw, achtergebleven met een onechte, stomme dochter, runt de zaak, gefinancierd door haar mooie, behaagzieke zuster Jeanna. Doorheen het werk loopt de menselijke problematiek van elke dag met als aanvullende personages Cyriel, een norske, onvriendelijke medewerker, Jan, een jonge werkloze die in 't zwart enkele centjes meepikt. De rust wordt verstoord wanneer Jeanne zich aangetrokken voelt tot Lucien, de zopas aangeworven «voyageur». Het normale ritme van werken en eenentwintigen wordt verbroken. Nu ontstaan allerlei konfliktsituaties, onechtheid en verwijten tussen het zusterpaar, ontevredenheid

van de drinkebroer Cyriel, onmacht van de psychologisch ontredder Lucien, verwaarlozing van de stomme Liza,... Beroepsbelangen botsen met privé-interesses. Hoofdtema's zijn: egoïsme, trots en vechten tegen een ondraaglijke eenzaamheid. Uiteindelijk komt men via vele tribulaties terug tot het uitgangspunt, tot dezelfde eentonige, dodende sleur «werken en kaartspelen».

De Breydelzonen mogen met dit stuk beslist tegen een geslaagde globaalprestatie aankijken. Dit belet ons niet dat we graag een verdiende pluim geven aan de moeilijke moederrol Anna, met overtuiging en diepe beeldingskracht gebracht door Yvonne Goyvaerts. Tenslotte is er de sterke toneelprésence van Ria Geurts: ze tekende een «Jeanne» om van te snoepen: licht ironisch, aantrekkelijk, zeer hartstochtelijk, beloofd met enkele open doekjes.

De bewuste dialectkeuze geeft het stuk meer kleur, stuwkracht en geloofwaardigheid. De auteur Rudy Geldhof, is er, dank zij de volledige inzet van de BZ-cast, in gelukt de toeschouwers een prettige toeneelavond te bezorgen, waarvoor deze dankten met een stevig slotapplaus. (A.M.)

Richten schudt even de kaarten

G.v. Antw.

6/12/91

leper

"Eenentwintigen": een stuk van Rudy Geldhof, verwijzend naar het bekende kaartspel. Precies deze vorm van ontspanning is een dagelijks ritueel bij een nogal ongewone familie: moeder Anna met stomme dochter Griet, haar zus Jeanne en haar oom Cyriel. Een kleine atelier waar handschoenen worden gemaakt en waar ook het hulpje Jan helpt. Tenslotte komt een handelsvertegenwoordiger het troepje aanvullen, maar precies deze voyageur verstoort het nogal stroeve leven van deze simpele mensen met een dramatisch einde als gevolg.

Een doorzichtig gegeven, maar toch gegrepen uit een volkse realiteit van weleer en waarin het kaart-

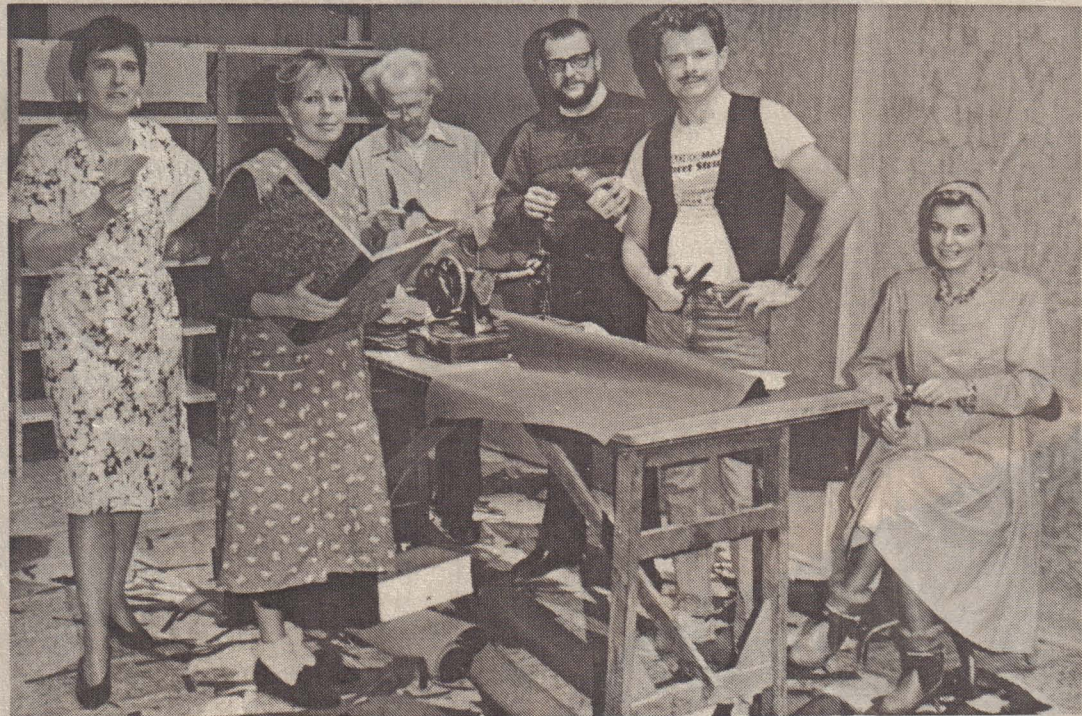
spelen in feite maar sporadisch aan bod komt. Men moet nu eenmaal een toneelwerk een titel geven.

Richten heeft de produktie keurig afgewerkt. In een prachtig decor werd de sfeerschepping zo op de kijker geworpen (sterk werk van regisseur Kurt Defrancq) en kon men duidelijk aanvoelen waar de knelpunten aan bod zouden komen. Een brok vol dramatiek, maar toch nu en dan ironisch met een vleugje humor, dat ons inziens wat meer in de verf mocht gezet worden al was het maar om het deprimerende van het stuk enigszins weg te werken. Ook werden bepaalde prangende scènes niet genoeg uitgespeeld, deels door het te melodramatisch acteren van enkele vertolkers en anderzijds door het verwekken van de indruk dat bepaalde fragmenten niet genoeg ingespeeld waren.

Globaal genomen stond de vertolking toch op een keurig peil. Rik Morisse zat gegoten in zijn rol en Mieke Bamelis dirigeerde zoals het moest. Zeer goed vonden we Stef Callens en Marie-Jeanne Goddeeris, goed gesteund door Bart Delaleeuw (een wissel op de toekomst) en het stomme meisje Tine Gamme, die het zuiver moest hebben van spel en mimiek en dit perfect in balans bracht.

Haperde de tekstkennis nu en dan en vonden we de indeling wat te fragmentarisch (kon echter moeilijk anders), dan komt het geheel toch niet onaardig naar de toeschouwer toe. Gelegenheid tot het bijwonen van "Eenentwintigen" krijgt men nog in De Meersen op 7, 8, 10 en 11 december, normaal om 20.30 u., maar zondag om 15 u.

P.M.

De cast van Richten met v.l.n.r. Marie-Jeanne Goddeeris, Mieke Bamelis, Rik Morisse, Stephaan Callens, Bart Delaleeuw en Tine Gamme.